ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ТЕЛӘЧЕ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ШӘТКЕ АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ
(IV чакырылыш)

КАРАР
тугызынчы утырыш

11 май 2021 ел **№ 39** **Шәтке авылы**

«Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Шәтке авыл җирлеге» муниципаль берәмлегендә бюджет төзелеше һәм бюджет процессы турында Нигезләмәне раслау хакында

Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексы нигезендә, Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Шәтке авыл җирлеге Советы **карар итте:**

1. «Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Шәтке авыл җирлеге» муниципаль берәмлегендә бюджет төзелеше һәм бюджет процессы турында Нигезләмәне кушымта нигезендә расларга.
2. Әлеге карар гамәлдәге законнар нигезендә үз көченә керә.
3. Әлеге карарны гамәлдәге законнар нигезендә бастырып чыгарырга

Татарстан Республикасы
Теләче муниципаль районы
Шәтке авыл җирлеге башлыгы: Ф.Г.Кадыйров

Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Шәтке авыл жирлеге Советының 2021 елның 11 маендагы 39 номерлы карарына 1 номерлы кушымта

НИГЕЗЛӘМӘ
«Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Шәтке авыл жирлеге» муниципаль берәмлегендә бюджет төзелеше һәм бюджет процессы турында

I бүлек. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

1 статья. Әлеге Нигезләмә белән көйләнелә торган хокук мөнәсәбәтләре

«Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Шәтке авыл жирлеге» муниципаль берәмлегендә бюджет төзелеше һәм бюджет процессы турында әлеге Нигезләмә Россия Федерациясе Конституциясе, Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Россия Федерациясе Салым кодексы, «Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Шәтке авыл жирлеге» (алга таба - жирлек) муниципаль берәмлеге уставы нигезендә, бюджет хокук мөнәсәбәтләре субъектлары арасында жирлек бюджетын төзү, карау, раслау, үтәү һәм аның үтәлешен контрольдә тоту барышында, шулай ук муниципаль бурычларны гамәлгә ашыру һәм жирлекнең муниципаль бурычын Идарә итү процессында барлыкка килгән бюджет хокук мөнәсәбәтләрен көйли.

2 статья Авыл жирлегендә бюджет хокук мөнәсәбәтләрен гамәлгә ашыруның хокукый нигезләре

Бюджет хокук мөнәсәбәтләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, әлеге Нигезләмә, Россия Федерациясе бюджет законнарының башка актлары нигезендә гамәлгә ашырыла.

3 статья. Әлеге Нигезләмәдә кулланыла торган төшенчәләр һәм терминнар

Әлеге Нигезләмәдә кулланыла торган төшенчәләр һәм терминнар Россия Федерациясе Бюджет кодексы билгеләгән мәгънәләрендә кулланыла.

4 статья Җирлек бюджетының хокукый рәвеше.

«Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Шәтке авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге бюджеты «Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Шәтке авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Советы (алга таба текст буенча - Җирлек Советы) карары формасында эшләнә һәм раслана.

Җирлек бюджеты өч елга - чираттагы финанс елына һәм план чорына төзелә һәм раслана.

Җирлек бюджеты проектын төзү Шәтке авыл жирлеге башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә (алга таба текст буенча - Җирлекнең башкарма комитеты) Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм аның Җирлек Советының хокукый актлары таләпләрен үтәгән килеш гамәлгә ашырыла.

5 статья Җирлектә Россия Федерациясенең бюджет классификациясен куллану үзенчәлекләре

1. Җирлек бюджеты күрсәткечләренең Россия Федерациясе бюджет системасының башка дәрәҗәләрендәге бюджетлар белән чагыштырылуын тәэмин итү максатларында, жирлек бюджеты проектын төзегәндә, жирлек бюджеты үтәлешен башкарганда, аның үтәлеше турында хисап формалаштырганда Россия Федерациясенең бюджет классификациясе Россия Федерациясенең Бюджет кодексына һәм бюджет хокукый мөнәсәбәтләрен жайга салучы норматив хокукый актларга ярашлы рәвештә кулланыла.

2. Җирлек бюджетын формалаштырганда, раслаганда һәм үтәгәндә Россия Федерациясенең бюджет законнары белән билгеләнгән нормативлар нигезендә Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетлары арасында бүленә торган керемнәр буенча бюджет керемнәренең баш администраторлары кодларының дәвамлылыгы тәэмин ителә.

6 статья. Бюджет процессы принциплары

Җирлектә бюджет процессы Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнгән Россия Федерациясе бюджет системасы принципларына нигезләнә:

- бюджет системасының бердәмлеге;
- бюджетлар арасында керемнәр һәм чыгымнарны һәм дефицитларны финанслау чыганакларын аеру;
- бюджетларның мөстәкыйльлеге;
- бюджетлар дефицитларын финанслау чыганакларын, керемнәрен, чыгымнарын чагылдыру тулылыгы;
- баланслылык;
- бюджет акчаларыннан файдалануның нәтиҗәлелеге;
- бюджет чыгымнарының гомуми (жыелма) каплавы;
- үтә күренмәлелек (ачыклык);
- бюджетның дөреслеге;
- адреслылык һәм бюджет акчаларының максатчан характерда булуы;
- чыгымнарның ведомство карамагында булуы;
- кассаның берлеге.

7 статья. Җирлектә бюджет процессының төп этаплары

Җирлектә бюджет процессы түбәндәге этапларны үз эченә ала:

- чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлекнең социаль-икътисадый үсеш фаразларын, бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләрен чираттагы финанс елына һәм план чорына эшләү;
- бюджет проектын төзү;
- бюджетны карау һәм раслау;

- жирлек бюджетын үтәү;
- бюджет турындагы карарга үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү;
- бюджет үтәлеше турындагы хисапны раслау;
- муниципаль финанс контролен гамәлгә ашыру.

Финанс елы календарь елга туры килә һәм 1 гыйнвардан 31 декабрьгә кадәр дәвам итә.

8 статья. Бюджет процессында катнашучылар

Җирлектә бюджет процессында түбәндәгеләр катнаша:
- Җирлек советы;
- Җирлек башлыгы;
- Җирлекнең башкарма комитеты;
- Җирлек фондының ревизия комиссиясе;
- бюджет акчаларын баш бүлүчеләр (бүлүчеләр);
- бюджет акчаларын алучылар;
- бюджет керемнәренең баш администраторлары (администраторлары);
- бюджет дефицитын финанслау чыганакларының баш администраторлары (администраторлары).

9 статья. Бюджет процессында катнашучыларның бюджет вәкаләтләре

1. Җирлек советы:
- Җирлек бюджетын һәм аның үтәлеше турындагы хисапларны карый һәм раслый;
- Җирлек бюджетының үтәлешен алга таба тикшереп торуны оештыра;

-Россия Федерациясе Бюджет кодексы, «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясенең һәм Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актлары, Җирлек уставы, әлеге Нигезләмә нигезендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

Җирлек советына Россия Федерациясе Конституциясендә, Россия Федерациясе Бюджет кодексында, Россия Федерациясенең һәм Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актларында билгеләнгән бюджет мәсьәләләре буенча компетенция чикләрендә аның вәкаләтләрен тәэмин итү өчен кирәкле барлык мәгълүмат жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан бирелергә тиеш.

2. Җирлекнең башкарма комитеты жирлек бюджеты проектын төзүне тәэмин итә, аны кирәкле документлар һәм материаллар белән Шәтке авыл жирлеге Советына раслау өчен кертә, жирлек бюджеты үтәлешен һәм бюджет хисабын төзүне тәэмин итә, Шәтке авыл жирлеге Советына раслау өчен жирлек бюджеты үтәлеше турында хисап бирә, муниципаль бурычны идарә итүне тәэмин итә, Россия Федерациясе Бюджет кодексы, әлеге Нигезләмә һәм (яки) аларга ярашлы рәвештә кабул ителә торган бюджет хокукый актлары белән билгеләнгән башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

3. Җирлек комиссиясе түбәндәгеләрне гамәлгә ашыра:

- бюджет акчаларыннан файдалануның экономиясен һәм нәтижәлелеген билгеләүгә юнәлдерелгән нәтижәлелек аудиты;

-бюджет турындагы карарлар, бюджет законнарының башка норматив хокукый актлары проектларына, шул исәптән бюджет күрсәткечләренең (параметрларының һәм характеристикаларының) нигезлелегенә экспертиза ясау;

- муниципаль программаларга экспертиза ясау;

- бюджет процессына анализ һәм мониторинг ясау, бюджет үтәлеше турындагы хисап буенча тикшерүләр үткәрү һәм бәяләмәләр әзерләү, шулай ук бюджет процессында ачыкланган тайпылышларны бетерү һәм аны камилләштерү буенча тәкъдимнәр әзерләү;

-эчке финанс контроле һәм эчке финанс аудиты бюджет чараларының баш администраторлары тарафыннан гамәлгә ашыруны камилләштерү буенча тәкъдимнәр әзерләү.

4. Бюджет акчаларының баш бүлүчесе:

бюджет акчаларыннан файдалануның нәтижәлелеген, адреслылыгын һәм максатчан характерын тәэмин итә, аңа расланган бюджет ассигнованиеләре һәм бюджет йөкләмәләре лимитлары нигезендә;

үзенә буйсынган бюджет акчаларын алучылар һәм бүлүчеләр исемлеген төзи;

бюджетның тиешле чыгымнарын планлаштыра, бюджет ассигнованиеләрен нигезләүне төзи;

бюджет йөкләмәләре лимитларын Формалаштыру һәм үзгәртү буенча тәкъдимнәр кертә;

жыелма бюджет язмасын формалаштыру һәм үзгәртү буенча тәкъдимнәр кертә;

казна учреждениеләре булып торучы бюджет акчаларын алучыларның ведомство буйсынуындагы бюджет сметаларын раслау тәртибен билгели;

муниципаль биремнәрне үтәүне формалаштыра, раслый һәм контрольдә тота;

максатчан билгеләнештәге бюджетара субсидияләрне, субвенцияләрне һәм башка бюджетара трансфертларны, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнгән башка субсидияләрне һәм бюджет инвестицияләрен, аларны биргәндә билгеләнгән шартларны, максатларны һәм тәртипне алучылар тарафыннан үтәүне тәэмин итә;

бюджет акчаларын баш бүлүченең бюджет хисабын формалаштыра;

муниципаль берәмлек исеменнән аңа буйсынган бюджет акчаларын алучыларның акчалата йөкләмәләре буенча жавап бирә;

Россия Федерациясе Бюджет кодексында, әлеге Нигезләмәдә һәм алар нигезендә кабул ителә торган, бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала торган муниципаль хокукый актларда билгеләнгән бүтән бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

5. Бюджет чараларын гамәлгә ашыру:
- бюджетның тиешле чыгымнарын планлаштыра;
- бюджет ассигнованиеләрен, бюджет йөкләмәләре лимитларын бюджет акчаларын алучыларга һәм (яисә) бюджет акчаларын алучыларга бүлеп бирә һәм бюджетның тиешле өлешен башкара;
- бюджет акчаларын баш бүлүчегә бюджет язмасын формалаштыру һәм үзгәртү буенча тәкъдимнәр кертә;
- максатчан билгеләнештәге бюджетара субсидияләрне, субвенцияләрне һәм башка бюджетара трансфертларны, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнгән башка субсидияләрне һәм бюджет инвестицияләрен, аларны биргәндә билгеләнгән шартларны, максатларны һәм тәртипне алучылар тарафыннан үтәүне тәэмин итә;
- бюджет акчаларының тиешле баш бүлүчесе билгеләгән очракта һәм тәртиптә бюджет акчаларының баш бүлүчесенең үз карамагында булган аерым бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.
6. Бюджет чараларын алучы түбәндәге бюджет вәкаләтләренә ия:
- бюджет сметасын төзи һәм үти;
- бюджет йөкләмәләренең һәм (яисә) бюджет ассигнованиеләренең китерелгән лимитлары чикләрендә бюджет йөкләмәләрен кабул итә һәм (яисә) үти;
- үзенә каралган бюджет ассигнованиеләренең нәтиҗәлелеген, максатчан кулланылышын тәэмин итә;
- бюджет акчаларын тиешле баш бүлүчегә (бүлүчегә) бюджет язмасын үзгәртү буенча тәкъдимнәр кертә;
- бюджет исәбен алып бара (бюджет исәбен алып баруны тәэмин итә) йә килешү нигезендә бу вәкаләтне башка учреждениегә (үзәкләштерелгән бухгалтериягә) тапшыра;
- бюджет акчаларын баш бүлүчегә (бүлүчегә) бюджет хисабын формалаштыра (булдыруны тәэмин итә);
- Россия Федерациясе Бюджет кодексында һәм аның нигезендә кабул ителгән, бюджет хокук мөнәсәбәтләрен, әлеге Нигезләмәне җайга сала торган хокукый актларда билгеләнгән башка вәкаләтләрне башкара.

10 статья Бюджет керемнәре

1.Җирлек бюджеты керемнәре Россия Федерациясенең бюджет законнары, салымнар һәм җыемнар турындагы Россия Федерациясе законнары һәм башка мәҗбүри түләүләр турындагы законнар нигезендә төзелә.

11 статья. Бюджет чыгымнары

1. Бюджет чыгымнарын формалаштыру дәүләт хакимиятенең федераль органнары, Россия Федерациясе субъектларының дәүләт хакимияте органнары һәм җирле үзидарә органнары вәкаләтләрен чикләү Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән чыгым йөкләмәләре нигезендә гамәлгә ашырыла, аларны үтәү Россия Федерациясе законнары нигезендә чираттагы финанс елында һәм план чорында «Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Шәтке авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге акчалары исәбеннән башкарылырга тиеш.

12 статья. Резерв фонды

Җирлек бюджетының чыгым өлешендә җирлек башкарма комитетының резерв фондын төзү күздә тотыла ала.

Җирлек башкарма комитетының резерв фонды күләме бюджет турындагы карар белән билгеләнә һәм чыгымнарның гомуми күләме карары белән расланган чыгымнарның 3 процентыннан арта алмый.

Резерв фонды акчаларын тоту тәртибе җирлекнең башкарма комитеты тарафыннан раслана.

Җирлек башкарма комитетының резерв фондының бюджет ассигнованиеләреннән файдалану турында хисап җирлек бюджетының үтәлеше турындагы квартал саен һәм еллык хисапларга кушып бирелә.

13 статья. Муниципаль ихтыяҗлар өчен товарлар кайтартуга, эшләр башкаруга, хезмәтләр күрсәтүгә заказлар урнаштыру

Дәүләт яки муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен товар, эш, хезмәтләр сатып алу (алга таба - сатып алу) - заказчы тарафыннан «Дәүләт һәм муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып алу өлкәсендә контракт системасы турында» 2013 елның 5 апрелендәге 44-ФЗ номерлы Федераль законында (2019 елның 27 декабренә үзгәрешләр белән) билгеләнгән һәм тәэмин итүгә юнәлдерелгән гамәлләр җыелмасы дәүләт яки муниципаль ихтыяҗлар. Сатып алу тәэмин итүчене (подрядчы, башкаручы) билгеләүдән башлана һәм контракт яклары йөкләмәләрен үтәү белән тәмамлана. Әлеге Федераль закон нигезендә сатып алуны гамәлгә ашыру турында хәбәрнамә урнаштыру яки житкерүчене (подрядчыны, башкаручыны) билгеләүдә катнашырга чакыру юнәлеше каралмаган очракта, сатып алу контракт төзүдән башлана һәм контракт яклары тарафыннан йөкләмәләрне үтәү белән тәмамлана.

14 статья. Бюджет дефициты

1. Җирлек бюджетының чираттагы финанс елына һәм план чорының һәр елында дефициты, әлеге статьяның 2 пунктында билгеләнгән чикләүләрне үтәп, җирлек бюджеты турындагы карар белән билгеләнә.

2. Җирлек бюджеты дефициты, кертемнәрнең расланган күләмен һәм (яисә) салым керемнәренең өстәмә нормативлары буенча керемнәрен исәпкә алмыйча, җирле бюджет керемнәренең расланган гомуми еллык күләменең 10 процентыннан артмаска тиеш.

Җирлеккә карата Россия Федерациясе Бюджет кодексының 136 статьясындагы 4 пунктында каралган чаралар күрелгән очракта, җирлек бюджеты кытлыгы җирлек бюджеты керемнәренең расланган гомуми еллык күләменең 5 процентыннан артмаска тиеш кайтарылмый торган кертемнәрнең һәм (яисә) салым керемнәренең расланган күләмен өстәмә нормативлар буенча исәпкә алмыйча.

Җирлек бюджеты дефицитын финанслау чыганаклары составында җирлек бюджеты турында Совет карары белән җирлек милкендәге акцияләрне сатудан һәм капиталда катнашуның башка формаларыннан кергән акчалар дефицитын финанслау чыганаклары һәм (яки) җирлек бюджеты акчаларын исәпкә алу буенча счетларда калган акчаларны кимету очрагында җирлек бюджеты дефициты әлеге пунктта билгеләнгән чикләүләрне күрсәтелгән керемнәр суммасы һәм җирлекнең җирлек бюджеты акчаларын исәпкә алу буенча счетларда.

3. Еллык хисап күрсәткечләре буенча урнашкан жирлек бюджеты дефициты әлеге статьяның 2 пунктында билгеләнгән чикләүләргә туры килергә тиеш.

15 статья Җирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары

Җирлек бюджеты кытлыгын эчке финанслау чыганаклары составына кертелә:

номиналь хакы Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән муниципаль кыйммәтле кәгазьләрне урнаштырудан кергән акчалар һәм аларны түләүгә юнәлдерелгән акчалар арасындагы аерма;

җәлеп ителгән һәм жирлек тарафыннан юкка чыгарылган кредит оешмалары арасындагы аерма Россия Федерациясе валютасында;

Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына бирелгән бюджет кредитлары белән җәлеп ителгән һәм юкка чыгарылган Җирлек арасында аерма;

тиешле финанс елы дәвамында жирле бюджет чараларын исәпкә алу счетларында калган акчаларны үзгәртү;

жирлек бюджеты дефицитын эчке финанслауның бүтән чыганаклары.

Җирлек бюджеты дефицитын эчке финанслауның башка чыганаклары составына түбәндәгеләр керә:

Җирлек милкендәге акцияләрне һәм капиталда катнашуның башка рәвешләрен сатудан керемнәр;

Җирлек бюджеты чаралары буенча курс аермасы;

муниципаль гарантияләрне үтәү гарантның принципалга карата регресс таләбе хокукын барлыкка китергән йә бенефициарның принципалга карата таләбе хокуклары гарантка биреп торылган очракта, Россия Федерациясе валютасында урнашу гарантияләрен үтәүгә юнәлтелгән чаралар күләме;

Россия Федерациясе валютасында жирлекнең башка бурыч йөкләмәләрен каплауга юнәлдерелә торган чаралар күләме;

юридик затларга бирелгән бюджет кредитларын кире кайтарудан алынган акчалар һәм юридик затларга бирелгән бюджет кредитлары суммалары арасында аерма;

жирлек бюджетыннан Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына бирелгән бюджет кредитларын кире кайтарудан алынган акчалар һәм жирлек бюджетыннан Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына Россия Федерациясе валютасында бирелгән бюджет кредитлары суммасы арасындагы аерма;

Җирлек бюджеты чараларын исәпкә алу буенча бердәм счеттан күчерелгән акчалар һәм Җирлек бюджеты чараларын исәпкә алу буенча бердәм счетка исәпләнгән чаралар арасында, район бюджеты чараларын исәпкә алу буенча бердәм счетта калган чаралар белән идарә итү операцияләрен үткәргәндә аерма.

Җирлекнең бюджет дефицитын тышкы финанслау чыганаклары составына түбәндәгеләр керә:

Россия Федерациясеннән чит ил валютасында җәлеп ителгән һәм максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында бирелгән Җирлек бюджет кредитлары арасындагы аерма;

максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында Россия Федерациясенә бирелгән чит ил валютасында муниципаль гарантияләрне үтәүгә юнәлтелгән чаралар күләме, муниципаль гарантияләрне гарант тарафыннан үтәү принципалга карата гарантның регресс таләбе хокукын барлыкка китергән очракта;

16 статья Җирлекнең муниципаль бурычы структурасы

Җирлекнең бурыч йөкләмәләре түбәндәге йөкләмәләр рәвешендә яшәргә мөмкин:

1) Җирлек халкының кыйммәтле кәгазьләренә (муниципаль кыйммәтле кәгазьләргә);

2) Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан жирле бюджетка Россия Федерациясе валютасында җәлеп ителгән бюджет кредитларына;

3) максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында Россия Федерациясеннән чит ил валютасында җәлеп ителгән бюджет кредитларына;

4) Россия Федерациясе валютасында кредит оешмаларыннан жирлек тарафыннан җәлеп ителгән кредитларга;

5) Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән Җирлек гарантияләренә (муниципаль гарантияләргә);

6) максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында Россия Федерациясе чит ил валютасында бирелгән муниципаль гарантияләргә;

7) Россия Федерациясе Бюджет кодексын гамәлгә керткәнче барлыкка килгән һәм муниципаль бурычка кертелгән башка бурыч йөкләмәләренә.

Муниципаль бурыч күләменә кертелә:

1) муниципаль кыйммәтле кәгазьләр буенча бурычның номиналь суммасы;

2) Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан жирле бюджетка җәлеп ителгән бюджет кредитлары буенча төп бурыч күләме;

3) кредит оешмаларыннан жирлек тарафыннан җәлеп ителгән кредитлар буенча төп бурыч күләме;

4) муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләр күләме;

5) Җирлекнең юкка чыгарылмаган башка бурыч йөкләмәләре күләме.

Муниципаль эчке бурыч күләменә түбәндәгеләр керә:

1) Россия Федерациясе валютасында йөкләмәләре күрсәтелгән муниципаль кыйммәтле кәгазьләр буенча бурычның номиналь суммасы;

2) Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан жирле бюджетка җәлеп ителгән бюджет кредитлары буенча төп бурыч күләме, алар буенча йөкләмәләр Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән;

3) Россия Федерациясе валютасында йөкләмәләре күрсәтелгән кредит оешмаларыннан жирлек тарафыннан җәлеп ителгән кредитлар буенча төп бурыч күләме;

4) Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләр күләме;

5) Россия Федерациясе валютасында көчен килүнең юкка чыгарылмаган башка бурыч йөкләмәләре күләме.

Муниципаль тышкы бурыч күләменә түбәндәгеләр керә:

1) Россия Федерациясеннән максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында җәлеп ителгән чит ил валютасындагы Җирлек бюджет кредитлары буенча төп бурыч күләме;

2) максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында Җирлек тарафыннан бирелгән чит ил валютасында муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләр күләме.

Җирлекнең кыскасроклы (кимендә бер ел), уртачасроклы (бер елдан биш елга кадәр) һәм озаксроклы (биштән алып 10 елга кадәр) йөкләмәләре булырга мөмкин.

17 статья. Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән Җирлекнең бурыч йөкләмәләрен туктату һәм аларны муниципаль бурычтан алу

1. Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән муниципаль бурыч йөкләмәсе муниципаль бурыч органының вәкиллекле органының муниципаль хокукый актларында башкасы каралмаган булса, түләүгә (кредитор тарафыннан билгеләнгән йөкләмәләрне һәм муниципаль хокукый актларны үтәмәгән) дәгъва белдерелмәгән очракта, муниципаль бурыч йөкләмәсе шартларында каралган түләү датасыннан соң өч ел дәвамында күрсәтелгән бурыч тулысынча туктатылган дип санала һәм, әгәр вәкиллекле органның муниципаль хокукый актларында башкача каралмаган булса, муниципаль бурычтан төшереп калдырыла.

Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр буенча Җирлекнең бурыч йөкләмәләре муниципаль гарантияләрне туктатуга нигез булып торучы вакыйгалар (хәлләр) килгәндә тулысынча туктатылган дип санала һәм күрсәтелгән вакыйгалар (хәлләр) килеп житү (килеп житү турында белешмәләр алу) дәрәҗәсе буенча муниципаль бурычтан төшереп калдырыла.

2. Әлеге статьяның 1 пунктының беренче абзацында күрсәтелгән сроклар тәмамланганнан соң жирле администрация Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән муниципаль бурыч йөкләмәләрен муниципаль бурычтан исәптән чыгару турында муниципаль хокукый акт чыгара.

3. Муниципаль бурычтан алу Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән исәптән чыгарыла торган муниципаль бурыч йөкләмәләре төрләре буенча муниципаль бурыч күләмен жирле бюджет дефицитын финанслау чыганакларында исәптән чыгару суммаларын күрсәтмичә, аларны исәптән чыгару суммасына киметү юлы белән башкарыла.

4. Әлеге статьяның 1 пунктындагы беренче абзацының, 2 һәм 3 пунктларының гамәлдә булуы кредит килешүләре буенча йөкләмәләргә, Россия Федерациясе, Россия Федерациясе субъектлары һәм башка муниципаль берәмлекләр алдында муниципаль бурыч йөкләмәләренә кагылмый.

5. Реструктурлаштырылган, шулай ук юкка чыгарылган (сатып алынган) муниципаль бурыч йөкләмәләрен муниципаль бурычтан алу Россия Федерациясе Бюджет кодексының 105 һәм 113 статьялары нигезләмәләрен исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

6. Муниципаль кыйммәтле кәгазьләр чыгарылышлары, аларны эмиссияләү шартларына ярашлы рәвештә, аларны тулысынча эмиссияләгән орган тарафыннан сатып алынган (алмашу нәтиҗәсендә яки Россия Федерациясе законнарында каралган башка операцияләр нәтиҗәсендә алынган), күрсәтелгән орган карары буенча вакытыннан алда түләнгән дип танылырга мөмкин.

Муниципаль кыйммәтле кәгазьләр эмитенты аларны юкка чыгару датасы башланганчы сатып алынган (Россия Федерациясе законнарында каралган башка операцияләрне алмаштыру нәтиҗәсендә алынган) муниципаль кыйммәтле кәгазьләр буенча йөкләмәләр үтәлгән дип танырга хокуклы.

18 статья. Муниципаль алынмалар

1. Җирлекнең муниципаль эчке алынмалары дигәндә муниципаль кыйммәтле кәгазьләр урнаштыру юлы белән һәм Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан һәм кредит оешмаларыннан кредитлар алу юлы белән заем акчаларыннан муниципаль бюджетка җәлеп итү аңлашыла, алар буенча Җирлекләрнең бурыч йөкләмәләре барлыкка килә, алар Россия Федерациясе валютасында белдерелгән заемщик буларак.

2. Җирлек муниципаль тышкы алынмалары дигәндә, Россия Федерациясе тарафыннан максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында Җирлек исеменнән жирле бюджетка кредитлар җәлеп итү аңлашыла, алар буенча Россия Федерациясе каршындагы Җирлекнең чит ил валютасында чагылыш тапкан бурыч йөкләмәләре барлыкка килә.

3. Муниципаль тышкы алынмалар чираттагы финанс елына һәм план чорына Россия Федерациясе тышкы дәүләт хисаплашулары программасына кертелгән проектларны финанслау максатларында гамәлгә ашырыла.

4. Җирлек исеменнән Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм Җирлек уставы нигезендә муниципаль алынмаларны гамәлгә ашыру хокукына жирле администрация (Җирлекнең башкарма-күрсәтмә органы) ия.

5. Муниципаль кыйммәтле кәгазьләрне урнаштыру түбәндәге шартларны үтәгән очракта, Җирлек тарафыннан гамәлгә ашырыла:

1) Җирлекнең бурыч йөкләмәләре буенча вакыты чыккан бурыч булмау;

2) Җирлек тарафыннан Россия Федерациясе Хөкүмәте билгели торган дәрәҗәдән түбәнрәк кредит рейтингы алынган, исемлеге Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә торган юридик затларның берәрсеннән яисә берничә рейтинг гамәлләрен гамәлгә ашыручы заттан.

6. Җирлек, аны Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 311 статьясы нигезендә бурыч тотрыклылыгы уртача булган заемщиклар төркеменә керткән очракта, муниципаль алынмаларны гамәлгә ашырырга, муниципаль гарантияләрне Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясындагы 5 пунктында каралган Җирлекнең бурыч тотрыклылыгы күрсәткечләрен арттыруга китерә торган күләмнәрдә бирергә хокуклы түгел.

7. Җирлек, аны Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 311 статьясы нигезендә бурыч тотрыклылыгы уртача булган заемщиклар төркеменә керткән очракта, муниципаль алынмаларны гамәлгә ашырырга, муниципаль гарантияләрне Татарстан Республикасы Финанс министрлыгы белән эчке һәм тышкы үзләштерүләр программалары, чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль гарантияләр, шулай ук күрсәтелгән программаларга үзгәрешләр белән килештерелгән очракта гына бирергә хокуклы.

8. Җирлек, аны Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 311 статьясы нигезендә бурыч тотрыклылыгы түбән булган заемчылар төркеменә керткән очракта, муниципаль алынмаларны гамәлгә ашырырга, муниципаль гарантияләрне Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясындагы 5 пунктында каралган Поселешнең бурыч тотрыклылыгы күрсәткечләре күрсәткечләрен арттыруга китерә торган күләмнәрдә бирергә хокуклы түгел.

9. Җирлек, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 311 статьясы нигезендә Түбән бурыч тотрыклылыгы булган заемчылар төркеменә кертелгән очракта, муниципаль эчке заемнарны кредит оешмаларыннан кредитлар рәвешендә һәм жирлекнең кыйммәтле кәгазьләрен урнаштыру юлы белән жирлекнең бурыч йөкләмәләрен рефинанслау максатларында гына, шулай ук районның түләү сәләтен торгызу планы кысаларында Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан бирелгән максатчан бюджет кредитлары формасына, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясының 9 пунктында һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 311 статьясының 7 пунктында каралган.

10. Җирлек, аны Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 311 статьясы нигезендә бурыч тотрыклылыгы түбән булган заемщиклар төркеменә керткән очракта, муниципаль тышкы алынмаларны гамәлгә ашырырга һәм чит ил валютасында муниципаль гарантияләр бирергә хокуклы түгел.

11. Җирлек, аны Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 311 статьясы нигезендә бурыч тотрыклылыгы түбән булган заемщиклар төркеменә керткән очракта, муниципаль эчке алынмаларны гамәлгә ашырырга, муниципаль гарантияләрне Татарстан Республикасы Финанс министрлыгы тарафыннан муниципаль эчке алынмалар, Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр, чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль гарантияләр, шулай ук күрсәтелгән программаларга үзгәрешләр кертелгән очракта гына, Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр бирергә хокуклы.

12. Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясындагы 9 пунктында каралган Җирлекнең түләү сәләтен торгызу планы кысаларында бирелгән Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан максатчан бюджет кредитлары буенча Район йөкләмәләрен реструктуризацияләү рөхсәт ителми.

19 статья Чит ил валютасында Җирлек тарафыннан алынмалар һәм гарантияләр бирү үзенчәлекләре

1. Җирлек Россия Федерациясеннән чит ил валютасында алган алынмаларны гамәлгә ашырырга, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 103 статьясындагы 25 пункты нигезләмәләрен исәпкә алып, Россия Федерациясеннән чит ил кредитлары җәлеп ителгән максатчан чит ил кредитлары акчаларыннан файдалану кысаларында гына Россия Федерациясенә чит ил валютасында гарантияләр бирергә хокуклы.

20 статья. Муниципаль алынмаларның чик күләме

1. Тиешле финанс елына муниципаль алынмаларны алуның иң чик күләме дигәндә тиешле финанс елына муниципаль эчке һәм тышкы хисаплар программалары буенча жирле бюджетка акчалар җәлеп итүнең җыелма күләме аңлашыла.

2. Җирле бюджетка акча җәлеп итү күләме чираттагы финанс елына һәм план чорына (Чираттагы финанс елына) муниципаль эчке һәм тышкы бурычлар программалары белән билгеләнә, һәм тиешле финанс елында акча җәлеп итүнең гомуми суммасы жирле бюджет бюджеты дефицитын финанслауга юнәлтелгән акчаларның гомуми суммасыннан һәм тиешле финанс елына расланган жирлекнең бурыч йөкләмәләрен түләү күләменнән артмаска тиеш жирле бюджет турында карар белән, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 103 һәм 104 статьялары нигезләмәләрен исәпкә алып.

3. Әгәр жирлекнең хисап финанс елында бурычка алуларының гомуми суммасы жирле бюджет дефицитын финанслауга юнәлтелгән акчаларның гомуми суммасыннан һәм Җирлекнең хисап финанс елы йомгаклары буенча бурыч йөкләмәләрен түләү күләменнән артып китсә, агымдагы елның 1 гыйнварына барлыкка килгән жирле бюджет акчаларының күрсәтелгән артыклык суммасындагы калдыклары Бюджет кодексының 96 статьясында каралган максатларга юнәлдерелергә тиеш Россия Федерациясе, агымдагы финанс елына бурычларның чик күләмен кимету белән.

21 статья. Муниципаль эчке һәм тышкы бурычның югары чикләре һәм Җирлекнең бурыч тотрыклылыгы күрсәткечләренең чик күрсәткечләре

1. Җирле бюджет турында карар белән муниципаль эчке бурычның, муниципаль тышкы бурычның (жирлектә чит ил валютасында йөкләмәләр булганда) Чираттагы финанс елыннан соң киләсе елның 1 гыйнварына һәм план чорының һәр елына (Чираттагы финанс елыннан соң киләсе елның 1 гыйнварына булган хәл буенча) югары чикләре билгеләнә, шул исәптән Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр, муниципаль гарантияләр буенча бурычның югары чиге күрсәтелә.чит ил валютасында (Җирлектә чит ил валютасында муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләр булганда).

2. Муниципаль эчке бурычның, муниципаль тышкы бурычның югары чикләре (Җирлектә чит ил валютасында йөкләмәләр булган очракта) әлеге статьяның 4 һәм 5 пунктларында билгеләнгән чикләүләрне үтәгәндә билгеләнә.

3. Муниципаль бурыч күләме жирле бюджет турындагы карар белән чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) расланган жирле бюджет керемнәренең, физик затлар керемнәренә салымнан түләүләрнең өстәмә нормативлары буенча салым керемнәренең расланган күләмен исәпкә алмыйча, жирле бюджет керемнәренең гомуми күләменнән артмаска тиеш.

Районга карата Россия Федерациясе Бюджет кодексының 136 статьясындагы 4 пунктында каралган чаралар кулланылган очракта, бурыч күләме чираттагы финанс елына һәм план чорына жирле бюджет турындагы карар белән расланган 50 проценттан артмаска тиеш (чираттагы финанс елы) жирле бюджет керемнәренең гомуми күләменнән, физик затлар керемнәренә салымнан түләүләрнең өстәмә нормативлары буенча, кире кайтарылмый торган кертемнәрнең һәм (яисә) салым керемнәренең расланган күләмен исәпкә алмыйча.

4. Муниципаль бурычка хезмәт күрсәтү чыгымнары күләме түбәндәге таләпләрне үтәгәндә жирле бюджет турындагы карар белән раслана:

1) чираттагы финанс елында һәм план чорында (чираттагы финанс елында) муниципаль бурычка хезмәт күрсәтүгә чыгымнар күләме Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан бирелә торган субвенцияләр исәбеннән гамәлгә ашырыла торган чыгымнар күләменнән тыш, тиешле бюджет чыгымнарының гомуми күләменең чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) Татарстан Республикасы бюджеты турында Татарстан Республикасы законы белән расланган 10 проценттан артмаска тиеш;

2) чираттагы финанс елында һәм чираттагы финанс елының 1 гыйнварына килеп чыккан муниципаль бурычны түләү һәм хезмәт күрсәтү буенча чираттагы финанс елында һәм план чорында (чираттагы финанс елында) жирле бюджет турында карар белән расланган жирле бюджетның салым, салым булмаган керемнәренең һәм Россия бюджет системасы бюджетларыннан дотацияләрнең гомуми күләменең 20 процентыннан артмаска тиеш федерацияләр; күрсәтелгән нисбәтне исәпләгәндә бурыч йөкләмәләрен вакытыннан алда түләүгә юнәлтелгән түләүләр суммасы исәпкә алынмый.

22 статья. Чит ил валютасында муниципаль гарантияләр программасы

1. Чит ил валютасында муниципаль гарантияләр программасы, түбәндәге белешмәләрне күрсәтеп, чираттагы финанс елында һәм план чорында бирелә торган чит ил валютасында муниципаль гарантияләр исемлегеннән гыйбарәт:

1) гарантиянең һәр юнәлеш (максатлар), категорияләр (төркемнәр) һәм (яисә) гарантиянең һәр юнәлеше (максатлары) буенча гарантияләр күләмен күрсәтеп, гарантияләү юнәлешләре (максатлары);

2) гарантияләр һәм алар тәэмин итә торган йөкләмәләр валютасы;

3) гарантияләрнең гомуми күләме;

4) гарантның принципалларга карата регресс таләбе хокукы булу (булмау);

5) гарантияләр бирүнең һәм үтәүнең башка шартлары.

2. Муниципаль гарантия муниципаль гарантия белән тәэмин ителә торган йөкләмәләр күрсәтелгән валютада бирелә.

3. Чит ил валютасында муниципаль гарантияләр программасы бюджет турындагы тиешле карарга кушымта булып тора.

23 статья. Муниципаль тышкы алынмалар программасы

1. Чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль тышкы алынмалар программасы максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында һәм (яисә) чираттагы финанс елында һәм план чорында (чираттагы финанс елында) чит ил валютасында федераль бюджеттан чит ил кредитларын файдалану кысаларында жирле бюджетка жәлеп ителә торган бюджет кредитлары исемлегеннән гыйбарәт.

2. Муниципаль тышкы алынмалар программасы белән түбәндәгеләр билгеләнә:

1) жирле бюджетка акча жәлеп итү күләме һәм чираттагы финанс елында һәм план чорында (чираттагы финанс елында) максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында федераль бюджеттан чит ил валютасында жирле бюджетка жәлеп ителә торган бюджет кредитлары буенча барлыкка килә торган бурыч йөкләмәләрен түләү сроклары;

2) максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында жирле бюджетка федераль бюджеттан чит ил валютасында жәлеп ителгән бюджет кредитлары буенча барлыкка килгән чираттагы финанс елында һәм план чорында (чираттагы финанс елында) Районның бурыч йөкләмәләрен каплау күләме.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль тышкы алынмалар программасы жирле бюджет турындагы карарга чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) кушымта булып тора.

24 статья. Муниципаль эчке алынмалар программасы

1. Чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль эчке алынмалар программасы чираттагы финанс елында һәм план чорында (чираттагы финанс елында) гамәлгә ашырыла торган һәм (яисә) түләнелә торган тиешле бурыч йөкләмәләре төрләре буенча муниципаль эчке алынмалар исемлегеннән гыйбарәт.

2. Муниципаль эчке алынмалар программасы белән түбәндәгеләр билгеләнә:

1) чираттагы финанс елында һәм план чорында (чираттагы финанс елында), тиешле бурыч йөкләмәләре төрләре буенча муниципаль эчке үзләштерүләрне башкарганда барлыкка килә торган бурыч йөкләмәләрен түләүнең жирле бюджетка акчалар жәлеп итү күләмнәре һәм иң чик сроклары;

2) Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән муниципаль бурыч йөкләмәләрен тиешле бурыч йөкләмәләре төрләре буенча каплау күләмнәре.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль эчке алынмалар программасы чираттагы финанс елына һәм план чорына тиешле бюджет турындагы карарга кушымта булып тора (чираттагы финанс елы).

4. Россия Федерациясе Бюджет кодексының 105 статьясы нигезендә муниципаль эчке бурыч үткәрү муниципаль эчке алынмалар программасында чагылмый.

25 статья. Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр программасы

1. Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр программасы, түбәндәге белешмәләрне күрсәтеп, чираттагы финанс елында һәм план чорында бирелә торган Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр исемлегеннән гыйбарәт:

1) гарантиянең һәр юнәлеш (максатлар), категорияләр (төркемнәр) һәм (яисә) гарантиянең һәр юнәлеше (максатлары) буенча гарантияләр күләмен күрсәтеп, гарантияләү юнәлешләре (максатлары);

2) гарантияләрнең гомуми күләме;

3) принципалларга гарантның регресс таләбе хокукы булу (булмау);

4) гарантияләр бирүнең һәм үтәүнең башка шартлары.

2. Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән йөкләмәләр буенча муниципаль гарантияләр бары тик Россия Федерациясе валютасында гына бирелә һәм үтәлә.

3. Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр программасы бюджет турындагы тиешле карарга кушымта булып тора.

26 статья Муниципаль кыйммәтле кәгазьләрне урнаштыруның иң чик күләмнәре

Номиналь бәя буенча чираттагы финанс елына һәм план чорының һәр елында (чираттагы финанс елына) муниципаль кыйммәтле кәгазьләрнең иң чик күләмнәре Район Советы тарафыннан тиешле бюджет турындагы карар белән билгеләнгән муниципаль эчке бурычның өске чиге нигезендә билгеләнә.

27 статья Муниципаль гарантияләр

1. Муниципаль гарантия шартнамәдән яисә башка алыш-бирештән (төп йөкләмәләрдән) барлыкка килгән бенефициар алдында аның акчалата йөкләмәләре принцибын тиешенчә үтәүне тәэмин итә.

2. Муниципаль гарантия принципал йөкләмәләрен вакытыннан алда үтәүне тәэмин итми, шул исәптән аларны вакытыннан алда башкару йә бурычларны үтәү срогы якынлашып килүче дип саналган вакыйгаларны (хәлләрне) вакытыннан алда үтәүне тәэмин итми.

3. Муниципаль гарантиянең язма рәвеше мәжбүри.

4. Муниципаль гарантия төп йөкләмәләр суммасы күрсәтелгән валютада бирелә.

5. Муниципаль гарантия буенча гарант гарантия суммасы чикләрендә үзе тәэмин иткән йөкләмә буенча субсидия җаваплылыгына ия.

6. Муниципаль гарантиядә түбәндәгеләр күрсәтелә:

1) гарант исеме (тиешле гавами-хокукый белем - Район) һәм гарант исеменнән гарантия биргән орган исеме;

2) бенефициарның исеме;

3) принципал исеме;

4) гарантия бирелә торган йөкләмә (төп йөкләмәнең исеме, төзелгән көне һәм номеры (ул булганда), төп йөкләмәнең гамәлдә булу вакыты яки аның буенча йөкләмәләрне үтәү вакыты, якларның исемнәре, төп йөкләмәнең башка мөһим шартлары күрсәтелгән);

5) гарантия буенча гарант йөкләмәләре күләме һәм гарантиянең иң чик суммасы;

6) гарантия бирү нигезләре;

7) гарантиянең үз көченә керү датасы яисә гарантия үз көченә керә торган вакыйга (шарт);

8) гарантиянең гамәлдә булу вакыты;

9) гарантияле очракны билгеләү, гарантия үтәү турында бенефициарның таләпләрен күрсәтү срогы һәм тәртибе;

10) гарантияне чакыртып алу нигезләре;

11) гарантия буенча гарант тарафыннан йөкләмәләрне башкару тәртибе;

12) гарантия суммасын тулы күләмдә яисә гарантиянең нинди дә булса өлешендә яисә тулы күләмдә яисә гарантия белән тәэмин ителгән принципалның үтәлгәндә (башка нигезләрдә туктатылганда) йөкләмәләренең нинди дә булса өлешендә һәм гарантиядә билгеләнгән башка очракларда кимету нигезләре;

13) гарантияне туктату нигезләре;

14) гарантның алдан язмача ризалыгыннан башка үзгәртелә алмаган төп йөкләмәләр шартлары;

15) муниципаль гарантия буенча бенефициар гаранты тарафыннан түләнгән акчаларны кайтару принцибына гарант таләбе булу яисә булмау (принципалга, регресска гарантның регресс таләбе);

16) гарантиянең башка шартлары, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексында, гарантның норматив хокукый актларында, гарант исеменнән гарантияне бирүче орган актларында билгеләнгән белешмәләр.

7.Гарантның принципалга регресс таләпләре хокукын күздә тотмаган дәүләт (муниципаль) гарантиясе белән бары тик хуҗалык җәмгыятенең, аның 100 процент акцияләре (өлешләре) тиешле публик-хокукый белемгә (гарантка), мөлкәте тиешле публик-хокукый белем (гарантка) милкендә булган дәүләт (муниципаль) унитар предприятиенең, ә регресс хокукын күздә тотмаган Россия Федерациясенең дәүләт гарантиясе генә тәэмин ителә ала гарантның принципка таләпләре, шулай ук Россия Федерациясе тарафыннан оештырылган (оештырылган) Дәүләт корпорациясе яки дәүләт компаниясе йөкләмәләре тәэмин ителергә мөмкин.

8. Муниципаль гарантиянең үз көченә керүе календарь дата белән яисә гарантиядә күрсәтелгән билгеле бер вакыйга (шартлар) житү белән билгеләнә.

9. Бенефициарның алдан язмача ризалыгыннан башка муниципаль гарантия шартларын үзгәртергә хокуксыз.

10. Муниципаль гарантия буенча бенефициарга караган таләпләр гарантның алдан язмача ризалыгыннан башка гарантка тапшырыла алмый (башка нигезләр буенча күчә), облигацияләргә хокукларның яңа хуҗасына (сатып алучыга) күчү белән бәйле рәвештә күрсәтелгән хокукларны Россия Федерациясе кыйммәтле кәгазьләр турындагы законда билгеләнгән тәртиптә тапшырудан (күчүдән) башка, алар буенча принципал (эмитент) йөкләмәләрен үтәү муниципаль гарантия белән тәэмин ителә.

11. Принципалның кредит (шул исәптән облигация) буенча йөкләмәләрен үтәүне тәэмин итүче дәүләт (муниципаль) гарантиясе гарантның алдан язмача ризалыгыннан башка гарантның алдан язмача ризалыгыннан башка үзгәртелә алмаган төп йөкләмә шартлары алдан язмача ризалыгыннан башка үзгәртелмәгән очракта гына Гарант тарафыннан кире алынырга тиеш, һәм (яисә) Россия Федерациясе законнары һәм (яисә) кредит килешүе һәм кредит буенча дәүләт (муниципаль) гарантиясен бирү турында шартнамә нигезендә кредит акчаларын максатчан кулланыны кредитор контрольдә тота торган дәүләт (муниципаль) гарантиясе белән тәэмин ителгән кредит (заем, шул исәптән облигация) акчаларын максатсыз файдаланган очракта.

12. Муниципаль гарантия буенча акча түләү турындагы бенефициарның таләбе (гарантияне башкару турындагы бенефициарның таләбе) гарантия белән билгеләнгән очракта гына (гарантияле очрак барлыкка килгәндә) гарантка белдерелергә мөмкин. Гарантия үтәлеше турында бенефициарның таләпләре гарантиядә билгеләнгән тәртиптә язма рәвештә гарантка гарантиядә күрсәтелгән документлар белән күрсәтелергә тиеш.

13. Бенефициар муниципаль гарантия һәм муниципаль гарантия бирү турындагы шартнамәдә билгеләнгән сроктан иртәрәк гарантияне үтәү турындагы таләпләрне, шул исәптән, йөкләмә гарантияләре белән тәэмин ителгән гарантияләрне үтәү срогы якынлашып килүче дип саналган вакыйгалар (хәлләр) килеп чыккан очракта, күрсәтергә хокуксыз.

14. Гарант гарантияне үтәү турында бенефициар таләбе куелу турында принципалга хәбәр итәргә һәм таләпнең күчермәсен принципалга тапшырырга тиеш.

15. Гарант муниципаль гарантиядә билгеләнгән вакытта күрсәтелгән таләпкә кушымта итеп бирелгән документлар белән гарантияне үтәү турындагы бенефициарның таләбен нигезләү предметына һәм таләп гарантиясе шартларына һәм аңа кушып бирелгән документларга туры килү-килмәвен карарга тиеш.

16. Гарантияне башкару турында бенефициарның һәм аңа кушымта итеп бирелгән документларның таләпләре нигезсез һәм (яисә) тиешле гарантияләр шартларына туры килми дип танылa һәм гарант бенефициарның түбәндәге очракларда таләпләрен канәгатьләндерүдән баш тарта:

1) таләп һәм (яисә) аңа кушып бирелгән документлар гарантка гарантия бирелгән срок (гарантиянең гамәлдә булу срогы) тәмамланганнан соң тапшырылган;

2) таләп һәм (яисә) аңа кушымта итеп бирелгән документлар билгеләнгән гарантияне бозып гарантка күрсәтелгән;

3) таләп һәм (яисә) аңа кушымта итеп бирелгән документлар гарантия шартларына туры килми;

4) бенефициар принципал һәм (яисә) өченче затлар тарафыннан тәкъдим ителгән принципал гарантияләре белән тәэмин ителгән йөкләмәләрне тиешенчә үтәүне баш тарткан;

5) гарантиядә билгеләнгән башка очракларда.

17. Канәгатьсез дип танылган очракта, һәм (яисә) муниципаль гарантиянең һәм (яисә) аңа кушымта итеп бирелгән документларның үтәлүе турындагы бенефициарның таләбен канәгатьләндерүдән баш тарту турында бенефициарга хәбәр итәргә тиеш.

18. Гарант, принципалны күз алдына китерергә мөмкин булган бәхәс бенефициары таләпләренә каршы торырга хокуклы. Гарант хәтта принципал алардан баш тарткан яки үз бурычын таныган очракта да каршы килү мәгълүматларына хокукны югалтмый.

19. Гарантиянең һәм аңа кушымта итеп бирелгән документларның үтәлеше турында бенефициар таләбе расланган очракта, гарант гарантиядә билгеләнгән срокта гарантия буенча йөкләмәне үтәргә тиеш.

20. Муниципаль гарантия белән каралган бенефициар алдында гарантның йөкләмәсе гарантия белән тәэмин ителгән принципалның вакыты чыккан йөкләмәләре күләмендә, әмма гарантия суммасыннан артмаган күләмдә акча түләү белән чикләнә.

21. Муниципаль гарантия буенча бенефициар алдында гарантны билгеләү туктатыла:

1) гарантиядә билгеләнгән күләмдә бенефициар гарантиясен түләп;

2) ул бирелгән (гарантиянең гамәлдә булу вакыты) гарантиядә билгеләнгән вакыт узгач;

3) гарантия белән тәэмин ителгән принципалның принципалга һәм (яисә) өченче затлар тарафыннан үтәлгән очракта йә күрсәтелгән йөкләмәләрне башка нигезләр буенча туктаткан очракта (бенефициар тарафыннан күрсәтелгән гарантка һәм (яисә) судка гарантия үтәү турындагы таләпне үтәүгә карамастан), (әлеге Кодексның 116 статьясындагы 8 пунктында күрсәтелгән очрактан тыш);

4) бенефициарның гарантия буенча үз хокукларыннан баш тартуы нәтиҗәсендә, аның гарантына һәм (яисә) гарантия буенча аның йөкләмәләреннән гарантны азат итү турында язма гаризасын кире кайтару юлы белән, мондый гарантия буенча бенефициарларның фактта булмавы һәм киләчәктә алар барлыкка килү өчен нигезләр булмау шартларында, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1151 статьясында каралган гарантка кире кайту нәтиҗәсендә;

5) гарантия бирелгән принципалның йөкләмәсе билгеләнгән вакытта барлыкка килмәсә;

6) төп йөкләмә туктатылгач (шул исәптән бенефициар гарантка һәм (яки) судка гарантияне үтәү турында гарантка таләп куйганнан соң принципал һәм (яки) бенефициарны бетерү белән бәйле), (әлеге Кодексның 116 статьясының 8 пунктында күрсәтелгән очрактан тыш) яки аны гамәлдә булмаган килешү дип тану белән;

7) бенефициар башка кешегә тапшырган яки бенефициарның гарантия буенча гарантка, хокуклар һәм (яки) төп йөкләмә буенча бурычларга таләпләрнең башка нигезләре буенча башка кешегә күчкән очракта гарантның алдан язмача ризалыгыннан башка (күрсәтелгән таләпләрнең (хокукларның һәм бурычларның) Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән кыйммәтле кәгазьләр турында тәртиптә яңа хуҗага (сатып алучыга) облигацияләргә хокуклар, принципалның (эмитентның) йөкләмәләрен үтәү гарантия белән тәэмин ителә);

8) принципал белән башка затка тапшырылган яисә хокуклар һәм (яисә) йөкләмәләр (бурыч) принципларына караган башка нигезләр буенча гарантның алдан язмача ризалыгыннан башка, төп йөкләмәләр буенча икенче затка күчкән очракта;

9) гарантияне гарантиядә күрсәтелгән очракларда һәм нигезләрдә чакыртып алу нәтиҗәсендә;

10) гарантиядә билгеләнгән башка очракларда.

22. Аның буенча гарант йөкләмәләре туктатылганнан соң, бенефициар белән гарантия тоту күрсәтелгән гарантия буенча нинди дә булса хокуклар бенефициары өчен сакланмый.

23. Муниципаль гарантияне туктату турында билгеле булган гарант бу хакта бенефициарга һәм принципалга хәбәр итәргә тиеш.

Муниципаль гарантияне бәяләүгә яки туктатуга китерерлек хәлләр барлыкка килү турында билгеле булган бенефициар һәм принципал бу турыда гарантка хәбәр итәргә тиеш.

24. Әгәр муниципаль гарантияне гарант тарафыннан үтәү принципалга карата гарантның регресс таләбе хокукын барлыкка китерсә йә бенефициарның принципалга карата таләбе хокуклары гарантына бирелсә, мондый муниципаль гарантияне үтәү өчен акчалар тиешле бюджет дефицитын финанслау чыганакларында исәпкә алына, ә мондый муниципаль гарантия буенча йөкләмәләрне үтәү бюджет кредиты бирү буларак чагыла.

25. Әгәр муниципаль гарантияне гарант тарафыннан үтәү принципалга карата гарантның регресс таләбе хокукын барлыкка китермәсә йә бенефициарның принципалга карата таләбе хокуклары гарантына бирелүгә бәйле булмаса, мондый муниципаль гарантияне үтәү өчен акчалар тиешле бюджет чыгымнарында исәпкә алына.

26. Гарантка гарант тарафыннан тулы күләмдә яисә гарантия буенча йөкләмәләрнең нинди дә булса өлешендә түләнгән, яисә бенефициарның принципалга таләбе гарант тарафыннан кире кайтарылган акчаларны кире кайтару исәбенә алынган акчалар бюджет кредитларын кире кайтару буларак чагылдырыла.

27. Муниципаль гарантияләр белән тәэмин ителә торган кредитлар һәм заемнар максатчан булырга тиеш.

28. Муниципаль гарантия белән тәэмин ителгән кредит (заем) акчаларыннан максатчан файдаланмау факты ачыкланган очракта, муниципаль гарантия бирү турындагы шартнамәдә билгеләнгән йөкләмәләрне үтәмәгән яисә тиешенчә үтәмәгән очракта, принципал һәм бенефициар Россия Федерациясе законнары, муниципаль гарантия бирү турындагы шартнамәдә билгеләнгән җаваплы була.

29. Бензициарлар билгеле булмаган затлар даирәсе булган йөкләмәләрне тәэмин итүгә бирелә торган муниципаль гарантиянең үзенчәлекләре Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнә.

30. Муниципаль кыйммәтле кәгазьләр эмиссиясе нәтиҗәсендә барлыкка килгән йөкләмәләр буенча муниципаль гарантияләр бирү һәм үтәү үзенчәлекләре Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнә.

31. Муниципаль гарантияләр бирү тәртибе һәм шартлары Россия Федерациясе Бюджет коды һәм аның нигезендә кабул ителгән әлеге карар белән билгеләнә.

28 статья. Муниципаль кыйммәтле кәгазьләр

1. Җирлек исеменнән чыгарылган кыйммәтле кәгазьләр муниципаль кыйммәтле кәгазьләр дип таныла.

2. Муниципаль кыйммәтле кәгазьләр Эмитенты булып, Җирлек уставында муниципаль алынмаларны гамәлгә ашыру хокукына ия җирле администрация чыга.

3. Җирлек тарафыннан чыгарылырга мөмкин булган муниципаль кыйммәтле кәгазьләрнең төрләре, аларның эмиссия һәм мөрәҗәгать итү тәртибе һәм шартлары Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнә.

29 статья Бюджетара трансфертлар

Бюджетара трансфертлар РФ Бюджет кодексында билгеләнгән рәвешләрдә һәм тәртиптә бирелә.

30 статья. Җирлек бюджетыннан Татарстан Республикасы бюджетына субсидияләр

1. Җирлек бюджетыннан субсидияләр Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 44.10 статьясында билгеләнгән тәртиптә бирелә.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән бюджетара субсидияләр җирлек бюджетында Татарстан Республикасы бюджеты турында Татарстан Республикасы Законы нигезендә карала.

31 статья. Җирлек алдыннан акчалата йөкләмәләр

1. Җирлек алдындагы акчалата йөкләмәләр буенча бурыч булып билгеле бер датага җирлек алдындагы акчалата йөкләмә нигезендә түләнергә тиешле акчалар суммасы тора.

2. Җирлек каршында акчалата йөкләмәләр буенча таләпләр Җирлекнең финанс активларын формалаштыра.

3. Җирлек алдындагы акчалата йөкләмәләр буенча бурычларны исәптән чыгару һәм юкка чыгару һәм торгызу кагыйдәләре (нигезләре, шартлары һәм тәртибе), Россия Федерациясе Бюджет кодексында каралган очраклардан тыш, Җирлекнең Финанс-бюджет палатасы тарафыннан билгеләнә.

4. Җирлек каршында мондый йөкләмәләрне үтәүне тәэмин итә торган акчалата йөкләмәләрне (акчалата йөкләмәләр буенча бурычларны) исәпкә ала, шулай ук күрсәтелгән йөкләмәләр һәм алыш-бирешләр буенча таләпләр хокукларын гамәлгә ашыру Россия Федерациясе Бюджет кодексының 932 статьясындагы 4 пунктында күрсәтелгән тиешле орган яисә Россия Федерациясе Бюджет кодексының 932 статьясындагы 5 пунктында күрсәтелгән вәкаләтле зат тарафыннан гамәлгә ашырыла.

5. Әгәр шартнамә нигезендә башкасы билгеләнмәгән булса, жирлек алдындагы акча йөкләмәләре жирлек бюджетының бердәм счетына тиешле акчалар суммасы күчерелгән көннән башкарылган дип санала.

II бүлек. БЮДЖЕТ ПРОЕКТЫН ТӨЗҮ

32 статья. Җирлек бюджеты проектын төзү тәртибе һәм сроклары

1. Бюджет проекты чыгым йөкләмәләрен финанс белән тәэмин итү максатларында социаль-икътисадый үсеш фаразы нигезендә төзелә.

Бюджет проектын төзү Җирлекнең башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә һәм срокларда Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә һәм аның таләпләрен үтәгән килеш кабул ителә торган жирлекнең башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә һәм срокларда гамәлгә ашырыла.

2. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты проектын төзү түбәндәгеләргә нигезләнә:

- Россия Федерациясендә бюджет сәясәтен (бюджет сәясәтенә таләпләр) билгели торган Россия Федерациясе Федераль Собраниесенә Россия Федерациясе Президенты юлламасы нигезләмәләре;
- жирлекнең социаль-икътисадый үсешен фаразлау;
- жирлек салым сәясәтенең төп юнәлешләре һәм жирлек салым сәясәтенең төп юнәлешләре;
- муниципаль программаларда (муниципаль программалар проектларында, күрсәтелгән программалар проектларында).

3. Бюджет проектын төзү өчен түбәндәгеләр турында белешмәләр кирәк:

- гамәлдәге, бюджет проекты эшләнә башлаган вакытка Россия Федерациясенең салымнар һәм жыемнар турындагы законнары, салымнар һәм жыемнар турында Татарстан Республикасы законнары, жирлек Советының салымнар һәм жыемнар турындагы норматив-хокукый актлары;
- федераль, региональ, жирле салымнар һәм жыемнардан, махсус салым режимнарында каралган салымнардан жирлек бюджетына чигерүләр нормативлары;
- Россия Федерациясе бюджет системасының башка дәрәжәләре бюджетларыннан бирелә торган түләүләрнең өстәмә нормативлары буенча кире кайтарылмый торган кертемнәрнең һәм (яисә) салым керемнәренең фаразлана торган күләме;
- Россия Федерациясе бюджет системасының башка дәрәжәләреннән тапшырыла торган чыгымнар төрләре һәм күләмнәре;

муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә норматив чыгымнар.

33 статья. Җирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразы

1. Җирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразы кимендә өч елга әзерләнә.

2. Җирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразы жирлек Советына бюджет проектын кертү турында карар кабул итү белән бер үк вакытта башкарма комитет тарафыннан хуплана.

3. Җирлек бюджеты проектын төзү һәм карау барышында жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразын үзгәртү бюджет проектының төп характеристикаларын үзгәртүгә китерә.

34 статья. Бюджет керемнәрен фаразлау

1. Бюджет керемнәре жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразы нигезендә жирлек бюджеты турындагы карар проектын жирлек Советына кертү көненә гамәлдә булган шартларда Россия Федерациясенең салым һәм жыемнар турындагы законнарын, Татарстан Республикасы законнарын һәм жирлек Советының салым булмаган керемнәрен билгели торган муниципаль хокукый актларын нигезендә фаразлана.

2. Җирлек советының жирле салымнар турындагы карарларга үзгәрешләр кертү турындагы карарлары, Чираттагы финанс елында һәм план чорында үз көченә кергән жирле бюджетларның керемнәрен үзгәртүгә китерә торган бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга салучы Совет карарлары жирлек советына чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турында карар проекты кертелгәнче 10 көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә тиеш.

3. Җирлек Советы карарларының жирлек бюджеты керемнәренең гомуми күләмен үзгәртүгә китерә торган һәм Җирлек Советының бюджет турында Карар проекты Җирлек Советына карауга кертелгәннән соң кабул ителгән нигезләмәләре, агымдагы финанс елына һәм агымдагы финанс елы күрсәткечләре буенча жирлек бюджетына үзгәрешләр керткәндә, Чираттагы финанс елында исәпкә алына.

35 статья. Бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру

1. Бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру Теләче муниципаль районының Финанс-бюджет палатасында билгеләнә торган методика тәртибендә һәм нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру гамәлдәге һәм кабул ителә торган йөкләмәләрне үтәүгә бюджет ассигнованиеләре буенча аерым гамәлгә ашырыла.

36 статья Муниципаль программалар

1. Җирләүнең муниципаль программалары (алга таба - муниципаль программалар) Җирлекнең башкарма комитеты тарафыннан раслана.

Муниципаль программаларны гамәлгә ашыру сроклары үзләре билгели торган тәртиптә Җирлекнең башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә.

Муниципаль программалар эшләү һәм күрсәтелгән программаларны формалаштыру һәм гамәлгә ашыру турында карарлар кабул итү тәртибе Җирлек Башкарма комитетының муниципаль хокукый акты белән билгеләнә.

2. Муниципаль программаларны гамәлгә ашыруны финанс белән тәэмин итүгә бюджет ассигнованиеләре күләме программаны раслаган муниципаль хокукый акт нигезендә бюджет чыгымнарының һәр максатчан статьясы буенча бюджет чыгымнарының тиешле программасы турындагы карар белән раслана.

Чираттагы финанс елыннан башлап гамәлгә ашыруга тәкъдим ителә торган муниципаль программалар, шулай ук элек расланган муниципаль программаларга үзгәрешләр Җирлекнең башкарма комитеты билгеләгән срокларда расланырга тиеш.

Муниципаль программалар үз көченә кергән көннән алып өч айдан да соңга калмыйча бюджет турындагы карарга туры китерелергә тиеш.

3. Һәр муниципаль программа буенча Җирлек ел саен аны гамәлгә ашыруның нәтиҗәлелегенә бәя бирә.

Күрсәтелгән бәяләүне үткәрү тәртибе һәм аның критерийлары Җирлек Башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә.

Күрсәтелгән бәяләү нәтиҗәләре буенча Җирлек башкарма комитеты тарафыннан элек расланган муниципаль программаның чираттагы финанс елыннан башлап аны туктату яисә үзгәртү кирәклеге, шул исәптән муниципаль программаны гамәлгә ашыруны финанс белән тәэмин итүгә бюджет ассигнованиеләре күләмен үзгәртү кирәклеге турында карар кабул ителергә мөмкин.

37 статья. Бюджет проектын төзү тәртибе һәм сроклары

Бюджет проектын төзү тәртибе һәм сроклары, Россия Федерациясенең, Татарстан Республикасының бюджет законнарында һәм Җирлек Советының муниципаль хокукый актларында билгеләнгән таләпләрне үтәп, күчергечнең башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә.

III бүлек БЮДЖЕТ ТУРЫНДА КАРАРНЫ КАРАУ ҺӘМ РАСЛАУ

38 статья. Бюджетны карау һәм раслау нигезләре

1. Җирлек бюджеты турындагы карарда бюджет керемнәренең гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, жирлекнең дефициты (профициты), шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексында, әлеге Нигезләмәдә билгеләнгән башка күрсәткечләр кирә торган бюджетның төп характеристикалары булырга тиеш;

2. Җирлек бюджеты турындагы карар белән түбәндәгеләр раслана:

- бюджет керемнәренең баш администраторлары исемлеге;
- бюджет дефицитын финанслау чыганакларының баш администраторлары исемлеге;
- чыгым төрләренең бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары, төркемнәре (төркемнәре һәм төркемчәләре) яки бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары (дәүләт (муниципаль) программалары һәм программасыз эшчәнлек юнәлешләре), чыгым төрләренең төркемнәре (төркемнәре һәм төркемчәләре) һәм (яки) максатчан статьялары (дәүләт (муниципаль) программалары һәм программасыз эшчәнлек юнәлешләре), төркемнәре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү (төркемнәргә һәм төркемчәләргә) Чираттагы финанс елына (Чираттагы финанс елына һәм план чорына)бюджет чыгымнарын классификацияләү чыгымнары төрләре, шулай ук Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы законы, авыл жирлеге Советының муниципаль хокукый акты нигезендә билгеләнгән очракларда бюджет чыгымнарын классификацияләү бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча;
- чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет чыгымнарының ведомство структурасы;
- гавами норматив йөкләмәләрне үтәүгә җибәрелә торган бюджет ассигнованиеләренең гомуми күләме;
- чираттагы финанс елында һәм план чорында Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына бирелә торган бюджетара трансфертлар күләме;

Чираттагы финанс елына һәм план чорының беренче елына бюджет расланган очракта шартлы рәвештә расланган (расланган) чыгымнарның гомуми күләме бюджет чыгымнарының 2,5 процентыннан ким булмаган күләмдә (максатчан билгеләнешкә ия булган Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар хисабына каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмаганда), план чорының икенче елына бюджет чыгымнарының гомуми күләменең 5 процентыннан ким булмаган күләме (бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча), Россия Федерациясе бюджет системасының максатчан билгеләнештәге башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар хисабына каралган);

- чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет дефицитын финанслау чыганаклары;
- муниципаль эчке бурычның югары чиге һәм (яки) муниципаль тышкы бурычның югары чиге Чираттагы финанс елыннан һәм һәр план чорыннан соң киләсе елның 1 гыйнварына булган хәл буенча, шул исәптән муниципаль гарантияләр буенча бурычның югары чиге күрсәтелгән;
- Россия Федерациясе Бюджет кодексында һәм әлеге Нигезләмәдә билгеләнгән жирлек бюджетының башка күрсәткечләре.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турындагы карар проекты расланган бюджетның план чоры параметрларын һәм аларга икенче ел план чорының параметрларын, жирлек бюджеты проектын өстәү юлы белән раслана.

Җирлек бюджетының план чоры параметрларын үзгәртү жирлек Советының муниципаль хокукый акты нигезендә гамәлгә ашырыла.

Җирлек бюджеты чыгымнарының ведомство структурасы күрсәткечләрен үзгәртү расланган бюджет ассигнованиеләрен арттыру яки киметү яки жирлек бюджеты чыгымнарының өстәмә максатчан статьялары һәм (яки) төрләре буенча бюджет ассигнованиеләре чыгымнарын ведомство структурасына кертү юлы белән башкарыла.

4. Шартлыча расланган (расланган) чыгымнар дигәндә, бюджет чыгымнары классификациясе нигезендә план чорында бүленмәгән бюджет ассигнованиеләре аңлашыла.

5. Җирлек бюджеты турындагы карар белән, жирлек бюджеты чыгымнарының тиешле бюджет ассигнованиеләреннән һәм (яисә) гомуми күләменнән тыш, жирлек бюджеты турындагы карар белән билгеләнгән максатларга чираттагы финанс елыннан башлап кертелергә (бюджетта чагылдырылырга) тәкъдим ителә торган аерым төр салым булмаган керемнәр буенча бюджет керемнәреннән файдалану каралган булырга мөмкин

39 статья. Бюджет проекты белән бер үк вакытта бирелә торган документлар һәм материаллар

Җирлек бюджеты турындагы карар проекты белән бер үк вакытта чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек Советына түбәндәгеләр тапшырыла:

- бюджет сәясәтенең төп юнәлешләре һәм жирлекнең салым сәясәтенең төп юнәлешләре;
- агымдагы финанс елының узган чорында жирлекнең социаль-икътисадый үсешенә якынча йомгаклар һәм агымдагы финанс елында жирлекнең социаль-икътисадый үсешенең көтелгән нәтижәләре;
- жирлекнең социаль-икътисадый үсеш фаразы;
- чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджетының төп характеристикаларын фаразлау (керемнәрнең гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, бюджет дефициты (профициты);
- жирлек бюджеты проектына аңлатма язуы;
- муниципаль эчке бурычның югары чиге һәм (яисә) муниципаль тышкы бурычның югары чиге, чираттагы финанс елыннан һәм план чорының елдан-ел арта барган елның 1 гыйнварына торышы буенча;
- агымдагы финанс елына бюджетның көтелгән үтәлешен бәяләү;
- башка документлар һәм материаллар.

40 статья. Җирлек Советына бюджет турында карар проектын кертү

1. Җирлек башкарма комитеты житәкчесе чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет турында карар проектын жирлек Советына 15 ноябрьдән дә соңга калмыйча кертә.

2. Чираттагы финанс елына һәм план чорына Теләче авыл жирлеге муниципаль берәмлеге бюджеты турында жирлек Советы карары проектында план чорының расланган бюджеты күрсәткечләрен төгәлләштерү һәм төзелә торган бюджетның планлаштырылган чорының икенче елы күрсәткечләрен раслау күздә тотыла.

3. Теләче авыл жирлегенең расланган муниципаль берәмлеге бюджеты параметрларын түбәндәгечә билгеләү каралган:

- Теләче авыл жирлегенең чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджеты турындагы карар проектын карау предметы булган төгәлләштерелгән күрсәткечләрне раслау;
- жирлек бюджеты чыгымнарының ведомство структурасының расланган күрсәткечләрен арттыруны яисә киметүне раслау йә аңа тиешле бюджет чыгымнарының өстәмә максатчан маддәләре һәм (яисә) төрләре буенча бюджет ассигнованиеләрен кертү.

4. Әгәр Чираттагы финанс елында һәм план чорында бюджет ассигнованиеләренең чик гомуми күләме Теләче авыл жирлеге муниципаль берәмлегенең жирлек Советы карарлары белән билгеләнгән чыгым йөкләмәләрен финанс белән тәэмин итү өчен житәрлек булмаса, Башкарма комитет жирлек советына жирлек советының чираттагы финанс елында һәм (яки) план чорында финанслау чыганаклары белән тәэмин ителмәгән жирлек Советының аерым карарларының үз көченә керү срокларын үзгәртү (гамәлдә булуны туктату) турындагы карарлары проектларын кертә.

41 статья. Бюджет турында карар проектын карау

1. Чираттагы финанс елына жирлек бюджеты турында карар проекты кертелгәннән соң 2 эш көне эчендә жирлек Советы рәисе аны экспертиза уздыру өчен Ревизия комиссиясенә жибәрә.

10 (ун) эш көне эчендә референдум комиссиясе, ачыкланган очракта, әлеге проектның кимчелекләрен күрсәтеп, бюджет турында карар проекты турында бәяләмә әзерли.

Совет депутатлары әзерләгәндә Ревизион комиссия бәяләмәсе Бюджет турындагы карар проектына төзәтмәләр керткәндә исәпкә алына.

2. Җирлек комиссиягә, шулай ук жирлек Советы депутатларына тикшерелеп, чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет турында карарның кертелгән проекты гавами тыңлауларда тикшерелә.

3. Җирлек Советы рәисе карары белән бюджет турында карар проекты буенча килештерелмәгән мәсьәләләр барлыкка килгән очракта, жирлек башкарма комитеты һәм Җирлек Советы вәкилләренең бертигез саны керә торган килештерү комиссиясе төзелергә мөмкин.

Килешү комиссиясе бәхәсле мәсьәләләрне карый.

Җирлек бюджеты турындагы карар бер укылышта кабул ителә.

4. Җирлек Советы кабул иткән 2 (ике) эш көне эчендә бюджет турындагы карар имзалану өчен жирлек Советы рәисенә жибәрелә.

5. Җирлек бюджеты турындагы карар рәсми рәвештә халыкка игълан ителергә тиеш.

42 статья. Бюджет турындагы карарны раслау сроклары һәм чираттагы финанс елына бюджет турындагы карар кабул ителмәү нәтижәләре

1. Бюджет турындагы карар каралырга, жирлек Советы тарафыннан расланырга, жирлек Советы Рәисе тарафыннан чираттагы финанс елы башланганчы имзаланырга тиеш.

Җирле үзидарә органнары үз компетенцияләре чикләрендә бюджет турында кабул ителгән карарны үз вакытында карауны, раслауны, имзалауны һәм халыкка житкерүне тәэмин итү буенча мөмкин булган барлык чараларны күрергә тиеш.

2. Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет турындагы карар финанс елы башыннан үз көченә кермәгән очракта, Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнгән кысаларда бюджет белән вакытлыча идарә итү режимы кертелә.

IV бүлек БЮДЖЕТ ҮТӘЛЕШЕ

43 статья. Бюджетны үтәү нигезләре

1. Бюджетны үтәү Җирлекнең Башкарма комитеты тарафыннан тәэмин ителә.

2. Бюджет үтәлеше кабул ителгән бюджет һәм касса планына туры килергә тиешле бюджет нигезендә оештырыла.

Бюджет касса бердәмлеге һәм чыгымнарның ведомство карамагы нигезендә башкарыла.

3. Җирлек бюджеты үтәлешенә касса хезмәте казначылык органнары тарафыннан гамәлгә ашырыла.

44 статья. Керемнәр буенча бюджет үтәлеше

Бюджетларның керемнәр буенча үтәлеше түбәндәгеләрне күз алдында тота:

агымдагы финанс елында әлеге Кодекста, Россия Федерациясе субъектларының бюджеты (карары) һәм башка законнары һәм әлеге Кодекс нигезләмәләре нигезендә кабул ителгән муниципаль хокукый актлар турында законда (карар) һәм Россия Федерациясе субъектларының башка законнары белән билгеләнгән нормативлар буенча бүленә торган Россия Федерациясе бюджет системасына салымнарны, җыемнарны һәм башка кертемнәрне бүлүдән кергән керемнәрне Федераль казначылык органнары счетларыннан һәм бюджетка башка кертемнәр исәбеннән күчерү;

артык бүленгән суммаларны күчерү, артык түләнгән яисә артык түләтелгән суммаларны кире кайтару, шулай ук мондый кире кайтаруны вакытында башкармаган өчен процентлар һәм артык түләтелгән суммаларга исәпләнгән процентлар суммалары;

Россия Федерациясе законнары нигезендә артык түләнгән яисә артык түләтелгән суммаларны исәпкә алу (2010 елның 1 гыйнварыннан 2009 елның 24 июлендәге N 213-ФЗ номерлы Федераль закон белән гамәлгә кертелгән редакциядәге абзац - алдагы редакцияне кар.);

администратор тарафыннан Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларына түләүләр керемнәрен төгәлләштерү;

Федераль казначылык тарафыннан артык түләнгән яки артык түләнгән салымнар, җыемнар һәм башка түләүләр суммаларын, шулай ук мондый кайтаруны вакытында башкармаган өчен процентлар суммаларын һәм тиешле бюджетларның бердәм счетларыннан артык түләнгән суммаларга исәпләнгән процентларны кире кайтару (зачет, төгәлләштерү) өчен кирәкле артык бүленгән акчалар суммаларын тиешле бюджетларга күчерү Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетлары арасында керемнәрне исәпкә алу һәм аларны бүлү өчен билгеләнгән федераль казначылык счетлары, Россия Федерациясе Финанс министрлыгы тарафыннан билгеләнгән.

45 статья. Бюджетның чыгымнар буенча үтәлеше

1. Җирлек бюджетының чыгымнар буенча үтәлеше бюджет законнары һәм әлеге Нигезләмә таләпләрен үтәгән килеш гамәлгә ашырыла.

2. Бюджетны чыгымнар буенча үтәү түбәндәгеләрне күздә тота:

- бюджет һәм акча йөкләмәләрен кабул итү һәм исәпкә алу;
- акча йөкләмәләрен раслау;
- акча йөкләмәләрен түләүне санкцияләү;
- акча йөкләмәләрен үтәүне раслау.

Бюджет акчаларын алучы агымдагы финанс елында бюджет йөкләмәләре лимитлары дәрәҗәсенә житкерелгән чикләрдә бюджет йөкләмәләрен ала.

Бюджет чараларын алучы, муниципаль контрактлар, физик һәм юридик затлар, индивидуаль эшкуарлар белән яисә законнар, башка хокукый актлар, килешү нигезендә бюджет йөкләмәләрен кабул итә.

3. Бюджет акчаларын алучы казначылык түләүләрен башкару турындагы күрсәтмәләр (алга таба - боерык) һәм аларны түләүне санкцияләү өчен кирәкле күрсәтмәләр нигезендә бюджет акчалары исәбеннән акча йөкләмәләре түләү бурычын раслый.

4. Акчалата йөкләмәләрне түләүне санкцияләү бюджет законнары нигезләмәләре нигезендә акча йөкләмәләрен түләү тәртибендә каралган документлар булуын тикшергәннән соң рөхсәт язуын (акцептны) башкару рәвешендә гамәлгә ашырыла.

Акча йөкләмәләрен түләү (гавами норматив йөкләмәләр буенча акчалата йөкләмәләрдән тыш) бюджет йөкләмәләре лимитлары алучыларга житкерелгән чикләрдә гамәлгә ашырыла.

Халык алдындагы норматив йөкләмәләр буенча акчалата йөкләмәләрне түләү жирлек бюджеты акчаларын алучыларга бюджет йөкләмәләре лимитлары житкерелгән чикләрдә гамәлгә ашырылырга мөмкин.

5. Акчалата йөкләмәләрне үтәүне раслау бюджет акчаларын физик яисә юридик затлар, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетлары файдасына күчерүне раслый торган күрсәтмәләр нигезендә гамәлгә ашырыла, шулай ук бюджет акчаларын алучыларның акчалата йөкләмәләрен үтәү буенча акча операцияләрен уздыруны раслаучы башка документларны тикшерүләр нигезендә гамәлгә ашырыла.

46 статья Бюджет дефицитын финанслау чыганаклары буенча бюджет үтәлеше

Бюджет дефицитын финанслау чыганаклары буенча бюджетны үтәү бюджет язмасы нигезендә бюджет дефицитын финанслау чыганакларының баш администраторлары, администраторлары тарафыннан бюджет язмасы нигезендә гамәлгә ашырыла, моңа жирлек бюджетының бердәм счетындагы акчаларның калдык өлешләре белән идарә итү операцияләре керми, бюджет законнары нигезләмәләре нигезендә.

47 статья. Җирлек бюджетын үтәгәндә фактта алынган керемнәрне жирлек бюджеты турындагы карар белән расланганнан тыш куллану

Җирлек бюджеты үтәлеше вакытында алынган керемнәр, жирлек бюджеты турында карар белән расланган керемнәрнең гомуми күләменнән тыш, агымдагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турындагы карарга үзгәрешләр кертмичә, муниципаль заемнарны алыштыруга, муниципаль бурычны түләүгә, шулай ук жирлекнең аларны үтәүгә каралган бюджет ассигнованиеләре житмәү очрагында жирлекнең иҗтимагый норматив йөкләмәләрен үтәүгә юнәлтелергә мөмкин, Россия Федерациясе Бюджет Кодексының 217 статьясының 3 пунктында каралган.

Максатчан билгеләнеше булган физик һәм юридик затлардан, шул исәптән әлеге Нигезләмәнең 32 статьясындагы 3 пунктында билгеләнгән тәртиптә жирлек бюджетына керә торган, жирлек бюджетын үтәгәндә жирлек бюджеты турында карар белән расланган керемнәрдән тыш фактта алынган субсидияләр, субвенцияләр һәм кире кайтарылмый торган башка бюджетара трансфертлар, агымдагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турындагы карарга үзгәрешләр кертмичә, бюджет язмасына үзгәрешләр кертеп, жирлек бюджеты чыгымнарын арттыруга жибәрелә.

48 статья Агымдагы финанс елы тәмамлану

1. Җирлек бюджетын үтәү операцияләре 31 декабрьдә, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 242 статьясындагы 2 пунктында күрсәтелгән операцияләрдән тыш, тәмамлана.

Агымдагы финанс елында жирлек бюджетын үтәү операцияләрен төгәлләү Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм әлеге статья таләпләре нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Бюджет ассигнованиеләре, бюджет йөкләмәләре лимитлары һәм агымдагы финанс елын финанслауның иң чик күләмнәре үз эшчәнлеген 31 декабрьдә туктаталар.

Агымдагы финанс елының соңгы эш көненә кадәр жирлек бюджетын үтәүгә казначылык хезмәте күрсәтүче орган билгеләнгән тәртиптә түләүгә санкцияләнгән бюджет йөкләмәләрен жирлек бюджетының бердәм счетында калган акчалар чикләрендә түләргә тиеш.

3. Агымдагы финанс елында субсидияләр, субвенцияләр һәм максатчан билгеләнештәге башка бюджетара трансфертлар рәвешендә алынган бюджетара трансфертлар бюджет кеременә кире кайтарылырга тиеш, аннан алар бирелгән.

Агымдагы финанс елында файдаланылмаган максатчан билгеләнештәге субсидияләр һәм башка бюджетара трансфертлар рәвешендә алынган бюджетара трансфертларга ихтыяж булу турында жирлек бюджетының бюджет акчалары баш администраторы карары нигезендә, күрсәтелгән бюджетара трансфертларның калдыгыннан артмаган күләмдә чираттагы финанс елында күрсәтелгән бюджетара трансфертларны бирү максатларына бюджет чыгымнарын финанс белән тәэмин итү өчен элек бирелгән бюджет керемена кайтарылырга мөмкин.

V бүлек БЮДЖЕТ ХИСАПЛЫЛЫГЫН ТӨЗҮ, ТЫШКЫ ТИКШЕРҮ, КАРАУ ҺӘМ РАСЛАУ

49 статья. Бюджет исәпкә алуы һәм бюджет үтәлеше турында хисап бирү

1. Бюджетны исәпкә алуның һәм бюджет хисаплылыгының бердәм методологиясе Бюджет кодексы нигезләмәләре нигезендә Россия Федерациясе Финанс министрлыгы тарафыннан билгеләнә.

2. Бюджет хисабы түбәндәгеләрне үз эченә ала:

1) бюджет үтәлеше турында хисап;

2) бюджет үтәлеше балансы;

3) эшчәнлекнең финанс нәтиҗәләре турында хисап;

4) акча чараларының хәрәкәте турында хисап;

5) аңлатма язуы.

2. Җирлекнең бюджет хисабы еллык була. Бюджет үтәлеше турындагы хисап квартал саен була.

Агымдагы елның беренче кварталында, ярты еллыгында һәм тугыз аенда бюджетның үтәлеше турында хисап Җирлек Башкарма комитеты тарафыннан раслана һәм Җирлек Советының һәм Ревизион комиссиясенең Финанс-бюджет палатасына хисап тапшыру срогы тәмамланганнан соң ун көннән дә соңга калмыйча Җирлек советына һәм Ревизион комиссиясенә жибәрелә.

Бюджет үтәлеше турында еллык хисап Җирлек Советы карары белән расланырга тиеш.

50 статья. Бюджет үтәлеше турында еллык хисапны тышкы тикшерү

1. Бюджет үтәлеше турында еллык хисап аны Советта каралганчы тышкы тикшерү узарга тиеш, ул бюджет акчаларының баш администраторларының (администраторларының) бюджет хисаплылыгын тышкы тикшерүне үз эченә ала һәм бюджет үтәлеше турында еллык хисапка бәяләмә әзерләргә тиеш.

2. Бюджет үтәлеше турында еллык хисапны тышкы тикшерү, Россия Федерациясе Бюджет кодексы таләпләрен үтәгән килеш, Җирлек Советының муниципаль хокукый акты белән билгеләнгән тәртиптә Ревизион комиссия тарафыннан гамәлгә ашырыла.

3. Җирлекнең башкарма комитеты аңа бәяләмәне әзерләү өчен агымдагы елның 1 апреленнән дә соңга калмыйча бюджетның үтәлеше турында хисап тапшыра. Җирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисапка бәяләмә әзерләү бер айдан да артмаган срокта башкарыла. Бюджет үтәлеше турында хисапка Бәяләмә төп администраторларның (администраторларның) еллык бюджет хисабының еллык бюджет хисабы күрсәткечләренә нигезләнеп әзерләнә.

4. Бюджетның үтәлеше турында еллык хисапка Бәяләмә Җирлек советына һәм Җирлекнең башкарма комитетына Җирлек Ревизион комиссиясе тарафыннан тапшырыла.

51 статья. Җирлек советына бюджет үтәлеше турында еллык хисапны тәкъдим итү, карау һәм раслау.

1. Ел саен 1 майдан да соңга калмыйча, Җирлек башкарма комитеты житәкчесе Җирлек советына хисап финанс елы өчен бюджет үтәлеше турында хисап тапшыра.

2. Бюджетның үтәлеше турында еллык хисап белән бер үк вакытта аңа карата бюджет һәм бюджет хисаплылыгы үтәлешенә һәм (яисә) бюджет ассигнованиеләрен файдалануның башка нәтиҗәләренә анализ ясалган аңлатма, жирлек бюджетының үтәлеше турында карар проекты, жирлек бюджетының үтәлеше турында башка бюджет хисабы һәм жирлекнең консолидацияләнгән бюджетының үтәлеше турында бюджет хисабы, Россия Федерациясенең бюджет законнарында каралган башка документлар тапшырыла.

3. Җирлек Советы утырышында жирлекнең башкарма комитеты житәкчесе яки аның ризалыгы буенча жирлекнең ревизия комиссиясе рәисенең бюджет үтәлеше турында доклады тыңлана.

4. Бюджетның үтәлеше турындагы хисапны тикшерү һәм карау йомгаклары буенча Җирлек Советы бюджет үтәлеше турындагы хисапны раслау һәм Комиссия тарафыннан тиешле карар кабул итү яисә бюджетның үтәлеше турындагы карарны кире кагу турында карар кабул итә.

5. Бюджетның үтәлеше турындагы карар Совет тарафыннан кире кагылган очракта, ул күрсәткечләрне дөрес түгел яисә тулы чагылдыру фактларын юкка чыгару һәм бер айдан да артмаган срокта кабат тапшыру өчен кайта.

52 статья. Бюджет үтәлеше турында карар

Бюджет үтәлеше турындагы карар белән, керемнәрнең, чыгымнарның һәм бюджет дефицитының (профицитының) гомуми күләмен күрсәтеп, хисап финанс елы өчен бюджет үтәлеше турында хисап раслана.

Хисап финанс елында жирлек бюджеты үтәлеше турындагы карарга аерым кушымталар белән күрсәткечләр раслана:

- район бюджеты керемнәре классификациясе кодлары буенча бюджет керемнәре;
- бюджет чыгымнарының ведомство структурасы буенча бюджет чыгымнары;
- чыгымнар классификациясенең бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет чыгымнары;
- бюджет дефицитын финанслау чыганаклары классификациясе кодлары буенча бюджет дефицитын финанслау чыганаклары;

Бюджетның үтәлеше турындагы карар белән бюджет законнары һәм Советның муниципаль хокукый актлары белән билгеләнгән башка күрсәткечләр раслана.

VI бүлек МУНИЦИПАЛЬ ФИНАНС КОНТРОЛЕ

53 статья.Муниципаль финанс контроле

1. Муниципаль финанс контроле бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга салучы хокукый актларның, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан физик затларга башка түләүләр буенча ачык норматив йөкләмәләрне һәм йөкләмәләрне шартлатучы хокукый актларның нигезләмәләрен үтәүне тәэмин итү, шулай ук дәүләт (муниципаль) контрактлары, бюджеттан акча бирү турында килешүләр (килешүләр) шартларын үтәү максатларында гамәлгә ашырыла.

Муниципаль финанс контроле тышкы һәм эчке, башлангыч һәм аннан соңгы финанс контроленә бүленә.

2. Тышкы муниципаль финанс контроле Җирлек фондының Ревизион комиссиясенең контроль эшчәнлеге булып тора

3. Эчке муниципаль финанс контроле Җирлек башкарма комитетының органнары (вазыйфаи затлары) булып торучы муниципаль финанс контроле органнарының контроль эшчәнлеге була

4. Халыкның Җирлек бюджетын үтәү процессында бюджет бозуларын кисәтү һәм кисәтү максатларында беренчел контроль гамәлгә ашырыла

5. Алдагы контроль аларны үтәүнең законлы булуын, исәпкә алуның һәм хисаплылыкның дөреслеген билгеләү максатларында Җирлек бюджетын үтәү нәтиҗәләре буенча гамәлгә ашырыла.